

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Jarosław Matras

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Gajewska

w sprawie **J.B., M.D., A.L., K.F., P.M., Ł.M.**,
oskarżonych o czyny z art. 258 § 1 k.k. i in.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 19 grudnia 2023 r.
skargi prokuratora na wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie
z dnia 8 maja 2023 r., sygn. akt II AKa 204/22,
uchylający wyrok Sądu Okręgowego w Kielcach
z dnia 1 lutego 2022 r., sygn. akt III K 157/20,
i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania,
na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w Krakowie do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 1 lutego 2022 r., sygn. akt III K 157/20, J.B. została uznana za winną czynu z art. 258 § 1 k.k., za który wymierzono jej karę roku pozbawienia wolności (pkt I) i ciągu przestępstw z art. 56 ust. 3 w zw. z art. 56 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. 2023, poz. 1939; dalej: u.p.n.) w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., za który wymierzono jej jedną karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz 200 stawek dziennych grzywny, przyjmując wysokość jednej stawki na kwotę 20 zł (pkt II). Jako karę łączną wymierzono J.B. karę 3 lat pozbawienia wolności (pkt III)

Tym samym wyrokiem M.D. został uznany za winnego czynu z art. 258 § 1 k.k., za który wymierzono mu karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt VI) i ciągu przestępstw z art. 56 ust. 3 w zw. z art. 56 ust. 1 u.p.n. oraz z art. 56 ust. 3 w zw. z art. 56 ust. 1 u.p.n. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., za który wymierzono mu jedną karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz 200 stawek dziennych grzywny, przyjmując wysokość jednej stawki na kwotę 20 zł (pkt VII). Jako karę łączną wymierzono M.D. karę 3 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności (pkt VIII).

Z kolei A.L. został uznany za winnego czynu z art. 258 § 1 k.k., za który wymierzono mu karę roku pozbawienia wolności (pkt XI) i ciągu przestępstw z art. 56 ust. 3 w zw. z art. 56 ust. 1 u.p.n. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., za który wymierzono mu jedną karę 2 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności oraz 150 stawek dziennych grzywny, przyjmując wysokość jednej stawki na kwotę 20 zł (pkt XII). Jako karę łączną wymierzono A.L. karę 2 lat i 9 miesięcy pozbawienia wolności (pkt XIII).

Także K.F. ww. wyrokiem został uznany za winnego czynu z art. 258 § 1 k.k., za który wymierzono mu karę roku pozbawienia wolności (pkt XVI) i ciągu przestępstw z art. 56 ust. 3 w zw. z art. 56 ust. 1 u.p.n. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., za który wymierzono mu jedną karę 3 lat pozbawienia wolności oraz 300 stawek dziennych grzywny, przyjmując wysokość jednej stawki na kwotę 20 zł (pkt XVII). Jako karę łączną wymierzono K.F. karę 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt XVIII).

Powyższym wyrokiem P.M. został uznany za winnego czynu z art. 258 § 1 k.k., za który wymierzono mu karę roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności (pkt XX) i ciągu przestępstw z art. 56 ust. 3 w zw. z art. 56 ust. 1 u.p.n. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., za który wymierzono mu jedną karę 2 lat i 9 miesięcy pozbawienia wolności oraz 250 stawek dziennych grzywny, przyjmując wysokość jednej stawki na kwotę 20 zł (pkt XXI). Jako karę łączną wymierzono P.M. karę 3 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności (pkt XXII).

Tym samym wyrokiem Ł.M. został uznany za winnego czynu z art. 258 § 1 k.k., za który wymierzono mu karę 9 miesięcy pozbawienia wolności (pkt XXV) i czynu z art. 56 ust. 3 w zw. z art. 56 ust. 1 u.p.n. w zw. z art. 65 § 1 k.k., za który wymierzono mu karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz 200 stawek dziennych grzywny, przyjmując wysokość jednej stawki na kwotę 20 zł (pkt XXVI). Jako karę łączną wymierzono Ł.M. karę 2 lat i 9 miesięcy pozbawienia wolności (pkt XXVII).

Po przeprowadzeniu postępowania odwoławczego, zainicjowanego apelacjami obrońców oskarżonych, Sąd Apelacyjny w Krakowie wyrokiem z dnia 8 maja 2023 r., sygn. akt II AKa 204/22, uchylił wyrok Sądu I instancji i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Kielcach.

Skargę w trybie rozdziału 55a k.p.k. wniósł prokurator. Zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w całości i zarzucił „naruszenie art. 437 § 2 k.p.k. poprzez przyjęcie, że w sprawie konieczne jest przeprowadzenie na nowo przewodu sądowego w całości, czyli przeprowadzenie wszystkich dowodów na nowo, gdy nie zachodzi potrzeba, a istnieją jedynie podstawy do wydania wyroku o charakterze reformatoryjnym, gdyż orzeczenie może być wydane w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy - a nadto, uwzględniając całość wywodów Sądu Apelacyjnego w Krakowie zawartych w uzasadnieniu jego wyroku, koniecznym jest jedynie przeprowadzenie uzupełniających przesłuchań świadków M.M., P.P., M.Ś. i ewentualne ich skonfrontowanie oraz przeprowadzenie dodatkowych czynności dowodowych w postaci uzyskania wywiadów środowiskowych, danych o karalności, a nadto w zakresie ustalenia istnienia u oskarżonych A.L., P.M. i M.D. uzależnienia od narkotyków”. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie

sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Pisemną odpowiedź na skargę złożył obrońca oskarżonej J.B., wnosząc o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga okazała się zasadna, co doprowadziło do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd odwoławczy nie wykazał, aby w sprawie konieczne było przeprowadzenie na nowo przewodu w całości. W uchwale Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r., I KZP 3/19 (OSNK 2019, z. 6, poz. 31), stwierdzono, że „konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, o której mowa w art. 437 § 2 zdanie drugie *in fine* k.p.k., jako powód uchylenia przez sąd odwoławczy zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, zachodzi wówczas, gdy orzekający sąd pierwszej instancji naruszył przepisy prawa procesowego, co skutkowało, w realiach sprawy, nierzetelnością prowadzonego postępowania sądowego, uzasadniającą potrzebę powtórzenia (przeprowadzenia na nowo) wszystkich czynności procesowych składających się na przewód sądowy w sądzie pierwszej instancji”.

Tego typu uchybień Sąd odwoławczy nie wykazał. Uważna lektura uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego prowadzi do wniosku, że rzeczywistym powodem orzeczenia kasatoryjnego jest potrzeba przeprowadzenia uzupełniającego postępowania dowodowego, a także ponowienie oceny już przeprowadzonych dowodów. Trafnie wskazuje skarżący w uzasadnieniu skargi, że w tej sprawie można czynić ustalenia w oparciu o zebrany materiał dowodowy, po ewentualnym uzupełnieniu postępowania dowodowego w II instancji.

W ocenie Sądu odwoławczego zachodzi potrzeba ponowienia wszystkich dowodów, w tym przesłuchania oskarżonych (o ile nie odmówią złożenia wyjaśnień) i świadków, z jednoczesnym rozważeniem potrzeby przeprowadzenia konfrontacji. Sąd odwoławczy wskazał także na potrzebę ustalenia zakresu wcześniejszej karalności oskarżonej J.B., a co do wszystkich oskarżonych – na potrzebę

przeprowadzenia dowodu z wywiadu środowiskowego i danych o karalności. Ponadto, co do oskarżonych A. L., P. M. i M. D. Sąd odwoławczy dostrzega potrzebę przeprowadzenia dowodów na okoliczność tego, czy są to osoby uzależnione. Z uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego wynika jednak, że podstawowe dowody, na które zwraca uwagę ten Sąd, to zeznania trzech świadków: M.M., P.P. i M.Ś. Jak wykazuje Sąd odwoławczy w uzasadnieniu wyroku, z zeznań tych osób można wyprowadzić wnioski w przedmiocie istnienia grupy przestępczej, roli w niej poszczególnych osób, faktu popełnienia i zakresu przestępstw narkotykowych. To do zeznań tych osób każdorazowo odnosi się Sąd odwoławczy, rozpoznając zarzuty apelacji obrońców. Nie ma żadnej przeszkody, aby osoby te zostały przesłuchane przed Sądem odwoławczym w ramach uzupełniającego postępowania dowodowego. Nie ma też przeszkód do przeprowadzenia dowodów z dokumentów, wykazanych w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego, tj. wywiadów środowiskowych, danych o karalności, dowodów na okoliczność potencjalnego uzależnienia oskarżonych A.L., P.M. i M.D. Niewątpliwie taki zakres postępowania dowodowego nie wyczerpuje przesłanki „całości” postępowania, które musiałoby zostać powtórzone. Zwłaszcza, że przeprowadzenie dowodów z wywiadów środowiskowych, danych o karalności czy na okoliczność uzależnienia to dowody nowe lub uaktualniające dowody dotychczas zgromadzone, a więc takie dowody, które nie powodują powtórzenia przewodu sądowego, ale go uzupełniają.

Co istotne, w toku postępowania odwoławczego został przeprowadzony dowód z zeznań świadka M.Ś. (rozprawa apelacyjna z dnia 6 kwietnia 2023 r., k. 1295-1304), a także zostały dołączone protokoły jego wcześniejszych depozycji i odpis dotyczącego go wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 17 marca 2023 r., III K 4/23. Niezrozumiałym jest dlaczego Sąd odwoławczy, dostrzegając potrzebę i możliwość prowadzenia uzupełniającego postępowania dowodowego i podejmując w tym zakresie pierwsze czynności, zaprzestał ich kontynuowania, decydując się na orzeczenie o charakterze kasatoryjnym. Zwłaszcza, że z uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego wynika, że świadek M.Ś. jest jedną z kluczowych osób, które miałyby być przesłuchane w postępowaniu ponownym.

Istotne znaczenie Sąd odwoławczy nadaje kwestii konieczności ponownienia oceny dowodów. Argumentując w przedmiocie niedostatków uzasadnienia wyroku

Sądu I instancji Sąd Apelacyjny wskazuje następująco: „być może dowody te [powołane w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego – uwaga SN], w powiązaniu z pozostałym materiałem dowodowym, właściwie zweryfikowanym, pozwalają na dokonanie ustaleń takich, jak to przedstawił Sąd Okręgowy, lecz to „zbiorcze” wskazanie ich podstawy nie pozwala zweryfikować poprawności takiej oceny dowodów” (s. 28 uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego). Z tego fragmentu wynika, że Sąd odwoławczy dostrzega przede wszystkim potrzebę ponownej oceny przeprowadzonych dowodów, nie wykluczając, że doprowadzi ona do tożsamyh wniosków. Takie czynności Sąd odwoławczy powinien podjąć w ramach postępowania apelacyjnego.

Należy przypomnieć, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego wykształcił się konsekwentnie prezentowany pogląd, zgodnie z którym konieczność uzupełnienia postępowania dowodowego, względnie potrzeba dokonania ponownej, spełniającej wymogi art. 7 k.p.k., oceny dowodów już zgromadzonych, nie mieści się w ustawowych podstawach orzeczenia kasatoryjnego, w znaczeniu wynikającym z art. 437 § 2 zdanie drugie *in fine* k.p.k., bez względu na rangę tych dowodów i ich znaczenie dla wyniku postępowania (por. wyroki Sądu Najwyższego z dni: 7 marca 2023 r., III KS 4/23; 15 marca 2022 r., I KS 10/22; 15 grudnia 2021 r., III KS 24/21).

Sąd Apelacyjny zauważa też, że jego poważne zastrzeżenia budzi sposób sporządzenia uzasadnienia wyroku Sądu I instancji. Dostrzega jednocześnie, że zgodnie z art. 455a k.p.k. nie można uchylić wyroku z tego powodu, że jego uzasadnienie nie spełnia wymogów określonych w art. 424 k.p.k. Sąd odwoławczy wskazuje na wynikającą z tych braków uzasadnienia obrazę prawa procesowego, zwłaszcza art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. W ocenie Sądu odwoławczego z uwagi na jakość uzasadnienia nie można w pełni odczytać toku rozumowania i argumentacji Sądu Okręgowego. Jednocześnie – jak już wskazano – Sąd Apelacyjny zaznacza, że nie jest wcale wykluczone, że zgromadzone w sprawie dowody doprowadzą do takich wniosków, jakie wyciągnął z nich Sąd Okręgowy, jednakże zaakceptowaniu tych wniosków stoi na przeszkodzie m.in. sposób powołania dowodów, na podstawie których Sąd *meriti* czynił ustalenia faktyczne, w uzasadnieniu wyroku. Powyższe oznacza, że Sąd odwoławczy kwestionuje sposób sporządzenia uzasadnienia

wyroku Sądu I instancji, co przecież samo w sobie nie może doprowadzić do uchylenia wyroku w świetle obowiązujących przepisów (art. 455a k.p.k.).

Podsumowując, trzeba stwierdzić, że Sąd I instancji przeprowadzał postępowanie dowodowe w toku kilkunastu terminów rozpraw, słuchając kolejnych świadków w sprawie. Sąd Apelacyjny w Krakowie, pomimo poczynienia deklaracji o konieczności powtórzenia wszystkich dowodów, w uzasadnieniu swego orzeczenia zdołał jedynie wykazać, że niezbędne jest uzupełnienie postępowania dowodowego a nie jego powtórzenie w całości, a następnie dokonanie ponownej oceny całego materiału dowodowego. Żadna z tych czynności, jak również wspomniana w uzasadnieniu ewentualna możliwość zmiany opisu czynów zabronionych lub ich kwalifikacji, dokonana na korzyść oskarżonych, nie wymagała ponowienia całego przewodu sądowego w I instancji. Z woli ustawodawcy Sąd odwoławczy nie jest obecnie sądem o kompetencjach wyłącznie kontrolnych, ale sądem, który może samodzielnie przeprowadzać dowody i korygować orzeczenie Sądu I instancji, w tym poza granicami zarzutów w trybie art. 440 k.p.k., jeżeli dostrzeża jego rażącą niesprawiedliwość, przy czym korekta przeprowadzona na podstawie tego ostatniego przepisu może mieć miejsce wyłącznie na korzyść oskarżonych. Niestety Sąd Apelacyjny uchylając wyrok Sądu I instancji nie wziął dostatecznie pod uwagę treści art. 437 § 2 *in fine* k.p.k.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, wobec tego, że niniejszej sprawie nie została spełniona przesłanka wydania wyroku kasatoryjnego w postaci konieczności powtórzenia na nowo przewodu w całości, należało skargę prokuratora uwzględnić, uchylić zaskarżony wyrok a sprawę przekazać Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w sentencji wyroku.

(TM)

[ms]